C/2025/3988

20.8.2025.

PREPORUKA VIJEĆA

od 8. srpnja 2025.

o ekonomskoj, socijalnoj, strukturnoj i proračunskoj politici te politici zapošljavanja Latvije

(C/2025/3988)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2024. o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97 ([1]), a posebno njezin članak 3. stavak 3.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

Opća razmatranja

(1) U Uredbi (EU) 2024/1263, koja je stupila na snagu 30. travnja 2024., navode se ciljevi okvira gospodarskog upravljanja čija je svrha promicanje dobrih i održivih javnih financija, održivog i uključivog rasta i otpornosti putem reformi i ulaganja te sprečavanje prekomjernih državnih deficita. Uredbom je propisano da Vijeće i Komisija provode multilateralni nadzor u kontekstu europskog semestra u skladu s ciljevima i zahtjevima utvrđenima u UFEU-u. Europski semestar uključuje i sastavljanje preporuka za pojedine zemlje te nadzor provedbe tih preporuka. Uredba potiče i odgovornost za fiskalnu politiku na nacionalnoj razini i usmjerena je na srednjoročno razdoblje i djelotvorniju i koherentniju provedbu. Svaka država članica Vijeću i Komisiji mora dostaviti nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan koji sadržava njezine fiskalne i investicijske obveze u pogledu reformi za četverogodišnje ili petogodišnje razdoblje, ovisno o redovnom trajanju nacionalnog zakonodavnog razdoblja. Kretanje neto rashoda ([2]) u tim planovima mora biti u skladu sa zahtjevima iz te uredbe, uključujući zahtjeve da se dug opće države do kraja razdoblja prilagodbe uvjerljivo smanjuje ili da se nastavi uvjerljivo smanjivati odnosno da se zadrži na razboritim razinama ispod 60 % bruto domaćeg proizvoda (BDP), a da se deficit opće države u srednjoročnom razdoblju smanji i/ili zadrži ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a utvrđene Ugovorom. Ako se država članica obveže da će provesti relevantan skup reformi i ulaganja u skladu s kriterijima iz te uredbe, razdoblje prilagodbe može se produljiti za najviše tri godine.

([1]) SL L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

([2]) Neto rashodi kako su definirani u članku 2. točki 2. Uredbe (EU) 2024/1263: „neto rashodi” znači državni rashodi bez (i) rashoda za kamate, (ii) diskrecijskih mjera na strani prihoda, (iii) rashoda za programe Unije koji su u cijelosti pokriveni prihodima iz fondova Unije, (iv) nacionalnih rashoda za sufinanciranje programa koji se financiraju sredstvima Unije, (v) cikličkih elemenata rashoda za naknade za nezaposlenost i (vi) jednokratnih i drugih privremenih mjera.

(2) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća ([3]), kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost („Mehanizam"), stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom se pruža financijska potpora državama članicama za provedbu reformi i ulaganja i generira se fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima Unije. U skladu s prioritetima europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika Mehanizmom se doprinosi gospodarskom i socijalnom oporavku i provedbi održivih reformi i ulaganja, posebno u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije i jačanja otpornosti gospodarstava država članica. Njime se pomaže i jačanju javnih financija te poticanju rasta i otvaranja radnih mjesta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, poboljšanju teritorijalne kohezije unutar Unije i podupiranju kontinuirane provedbe europskog stupa socijalnih prava.

(3) Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća ([4]) („Uredba o planu REPowerEU") donesena je 27. veljače 2023. u cilju postupnog ukidanja ovisnosti Unije o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. Time se doprinosi energetskoj sigurnosti i diversifikaciji opskrbe energijom u Uniji, a istodobno povećava uvođenje energije iz obnovljivih izvora, kapacitet za skladištenje energije i energetska učinkovitost. Latvija je u svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost dodala novo poglavlje o planu REPowerEU kako bi financirala ključne reforme i ulaganja kojima će se doprinijeti ostvarenju ciljeva plana REPowerEU.

(4) Latvija je 30. travnja 2021. Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost, u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241. Komisija je na temelju članka 19. te uredbe ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. Vijeće je 13. srpnja 2021. donijelo Provedbenu odluku o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Latvije ([5]), koja je izmijenjena 8. prosinca 2023. na temelju članka 18. stavka 2. radi ažuriranja maksimalnog financijskog doprinosa za bespovratnu financijsku potporu i uključivanja poglavlja o planu REPowerEU ([6]). Isplata obroka ovisi o donošenju odluke Komisije, u skladu s člankom 24. stavkom 5., u kojoj se navodi da je Latvija u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Ostvarenje u zadovoljavajućoj mjeri podrazumijeva da postizanje prethodnih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti iste reforme ili ulaganja nije poništeno.

(5) Vijeće je 21. siječnja 2025. na preporuku Komisije donijelo preporuku o potvrđivanju nacionalnog srednjoročnog fiskalno-strukturnog plana Latvije ([7]). Plan je dostavljen u skladu s člankom 11. i člankom 36. stavkom 1. točkom (a) Uredbe (EU) 2024/1263, obuhvaća razdoblje od 2025. do 2028. i sadržava fiskalnu prilagodbu tijekom četiri godine.

(6) Komisija je 26. studenoga 2024. donijela mišljenje o nacrtu proračunskog plana Latvije za 2025. Komisija je istog dana na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ([8]) donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja za 2025., u kojem Latvija nije utvrđena kao jedna od država članica za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Komisija je donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja te Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2025., u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načela europskog stupa socijalnih prava. Vijeće je 13. svibnja 2025. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ([9]), a 10. ožujka 2025. Zajedničko izvješće o zapošljavanju.

([3]) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2021/241 u pogledu poglavljâ o planu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i o izmjeni uredaba (EU) br. 1303/2013, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/1755 te Direktive 2003/87/EZ (SL L 63, 28.2.2023., str. 1., ELI: http://data.europa. eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) Provedbena odluka Vijeća od 13. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Latvije (ST 10157/2021).

([6]) Provedbena odluka Vijeća od 8. prosinca 2023. o izmjeni Provedbene odluke od 13. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Latvije (ST 15569/2023).

([7]) Preporuka Vijeća od 21. siječnja 2025. o potvrđivanju nacionalnog srednjoročnog fiskalno-strukturnog plana Latvije (SL C, C/2025/652, 10.2.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/652/oj).

([8]) Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011 . o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L, 306, 23.11.2011., str. 25.).

([9]) Preporuka Vijeća od 13. svibnja 2025. o ekonomskoj politici europodručja (SL C, C/2025/2782, 22.5.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

(7) Komisija je 29. siječnja 2025. objavila Kompas konkurentnosti, strateški okvir čiji je cilj potaknuti globalnu konkurentnost EU-a u sljedećih pet godina. U njemu su utvrđena tri imperativa preobrazbe za održiv gospodarski rast: (i) inovacije, (ii) dekarbonizacija i konkurentnost i (iii) sigurnost. Kako bi se smanjio inovacijski jaz, EU namjerava potaknuti inovacije u industriji, poduprijeti rast *start-up* poduzeća inicijativama kao što su strategija EU-a za *start-up* i *scale-up* poduzeća i promicati primjenu naprednih tehnologija kao što su umjetna inteligencija i kvantno računalstvo. Komisija je radi zelenijeg gospodarstva izradila detaljan Akcijski plan za priuštivu energiju i Plan za čistu industriju, kojima se osigurava troškovno učinkovit prelazak na čistu energiju koji ne ugrožava konkurentnost, osobito u energetski intenzivnim sektorima, i koji djeluje kao pokretač rasta. Kako bi smanjila pretjeranu ovisnost i povećala sigurnost, Unija intenzivno radi na jačanju globalnih trgovinskih partnerstava, diversifikaciji lanaca opskrbe i osiguravanju dostupnosti kritičnih sirovina i izvora čiste energije. Ti se prioriteti temelje na horizontalnim čimbenicima, a to su regulatorno pojednostavnjenje, produbljivanje jedinstvenog tržišta, financiranje konkurentnosti i unija štednje i ulaganja, promicanje vještina i kvalitetnih poslova te bolja koordinacija politika EU-a. Kompas konkurentnosti usklađen je s europskim semestrom, čime se osigurava usklađenost ekonomskih politika država članica sa strateškim ciljevima Komisije i omogućuje ujednačen pristup gospodarskom upravljanju, što potiče održiv rast, inovacije i otpornost u cijeloj Uniji.

(8) Europski semestar za koordinaciju ekonomskih politika nastavlja se u 2025. razvijati usporedno s provedbom Mehanizma za oporavak i otpornost. Potpuna provedba planova za oporavak i otpornost i dalje je ključna za ostvarenje prioriteta politika u okviru europskog semestra jer planovi doprinose djelotvornom odgovoru na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju izdanima posljednjih godina. Te preporuke Vijeća za pojedinu zemlju i dalje su jednako relevantne za ocjenu izmijenjenih planova za oporavak i otpornost u skladu s člankom 21. Uredbe (EU) 2021/241.

(9) U preporukama za pojedinu zemlju za 2025. obuhvaćeni su ključni izazovi na koje se nije u dovoljnoj mjeri odgovorilo mjerama iz planova za oporavak i otpornost, vodeći računa o relevantnim izazovima utvrđenima u preporukama za pojedinu zemlju u razdoblju od 2019. do 2024.

(10) Komisija je 4. lipnja 2025. objavila Izvješće za Latviju za 2025. U njemu je ocijenjen napredak Latvije u smislu relevantnih preporuka za pojedinu zemlju i analizirana je provedba plana za oporavak i otpornost Latvije. Na temelju te analize u tom izvješću utvrđeni su najhitniji izazovi kojima je Latvija izložena. Ocijenjen je i napredak Latvije u provedbi europskog stupa socijalnih prava i ostvarenju glavnih ciljeva Unije za 2030. u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina te smanjenja siromaštva i socijalne isključenosti, kao i napredak u ostvarenju ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda.

Ocjena godišnjeg izvješća o napretku

(11) Vijeće je 21. siječnja 2025. za Latviju preporučilo sljedeće maksimalne stope rasta neto rashoda: 5,9 % u 2025., 3,6 % u 2026., 3,4 % u 2027. i 3,3 % u 2028., što odgovara maksimalnim kumulativnim stopama rasta, izračunanima u odnosu na baznu godinu 2023., od 15,5 % u 2025., 19,7 % u 2026., 23,8 % u 2027. i 27,9 % u 2028. Latvija je 29. travnja 2025. dostavila svoje godišnje izvješće o napretku ([10]) u kojem izvješćuje o poštovanju preporučenih maksimalnih stopa rasta neto rashoda i provedbi reformi i ulaganja kojima se odgovara na glavne izazove utvrđene u preporukama za pojedinu zemlju u okviru europskog semestra. U godišnjem izvješću o napretku uzeto je u obzir i polugodišnje izvješće Latvije o napretku postignutom u ostvarivanju svojeg plana za oporavak i otpornost u skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241.

(12) Agresivni rat Rusije protiv Ukrajine i njegove posljedice egzistencijalna su prijetnja Europskoj uniji. Komisija je preporučila koordiniranu aktivaciju nacionalne klauzule o odstupanju iz Pakta o stabilnosti i rastu radi potpore nastojanjima EU-a da se postigne brzo i znatno povećanje potrošnje za obranu a Europsko vijeće taj je prijedlog pozdravilo 6. ožujka 2025. Na zahtjev Latvije od 28. travnja 2025. Vijeće je 8. srpnja 2025. na preporuku Komisije donijelo preporuku kojom se Latviji dopušta odstupanje od i premašivanje preporučenih maksimalnih stopa rasta neto rashoda ([11]).

([10]) Godišnja izvješća o napretku za 2025. dostupna su na poveznici: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en

([11]) Preporuka Vijeća od 8. srpnja 2025. kojom se Latviji dopušta odstupanje od maksimalnih stopa rasta neto rashoda kako ih je utvrdilo Vijeće na temelju Uredbe (EU) 2024/1263 (aktivacija nacionalne klauzule o odstupanju) (SL C, C/2025/3970, 20.8.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3970/oj).

(13) Prema podacima koje je potvrdio Eurostat ([12]), deficit opće države u Latviji se s 2,4 % BDP-a u 2023. smanjio na 1,8 % BDP-a u 2024., dok je dug opće države porastao s 44,6 % BDP-a krajem 2023. na 46,8 % BDP-a krajem 2024. Prema izračunima Komisije ta kretanja odgovaraju stopi rasta neto rashoda od 4,5 % u 2024. U godišnjem izvješću o napretku za 2025. Latvija procjenjuje da će rast neto rashoda u 2024. iznositi 3,9 %. Komisija procjenjuje da je rast neto rashoda bio veći nego u godišnjem izvješću o napretku. Komisijini izračuni i procjene nacionalnih tijela razlikuju se zbog različitih procjena diskrecijskih mjera na strani prihoda u 2024. ([13]) Na temelju Komisijinih procjena smjer fiskalne politike ([14]) u 2024., koji uključuje rashode financirane i na nacionalnoj razini i na razini EU-a, bio je neutralan. Komisija je 4. lipnja 2025. donijela izvješće na temelju članka 126. stavka 3. UFEU-a ([15]). U tom je izvješću ocijenjeno proračunsko stanje Latvije jer njezin planirani deficit opće države 2025. premašuje referentnu vrijednost od 3 % BDP-a. U izvješću je zaključeno da se, uzimajući u obzir sve relevantne čimbenike, prema potrebi, smatra da je kriterij deficita ispunjen. Uzimajući u obzir tu ocjenu i nakon razmatranja mišljenja Gospodarskog i financijskog odbora u skladu s člankom 126. stavkom 4. UFEU-a, Komisija u ovoj fazi ne namjerava predložiti pokretanje postupka u slučaju prekomjernog deficita.

(14) Prema godišnjem izvješću o napretku, u makroekonomskom scenariju na kojem se temelje proračunske projekcije Latvije očekuje se rast realnog BDP-a od 1,2 % u 2025. i 2,1 % u 2026. i predviđa se da će inflacija mjerena HIPC-om u 2025. iznositi 2,5 %, a u 2026. 2,2 %. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će se realni BDP povećati za 0,5 % u 2025. i za 2,0 % u 2026. te da će inflacija mjerena HIPC-om iznositi 3,0 % u 2025. i 1,7 % u 2026.

(15) U godišnjem izvješću o napretku predviđa se povećanje deficita opće države na 3,1 % BDP-a u 2025. i povećanje udjela duga opće države u BDP-u na 49,0 % do kraja 2025. Ta kretanja odgovaraju rastu neto rashoda od 5,7 % u 2025. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se deficit opće države od 3,1 % BDP-a u 2025. Predviđeno povećanje deficita u 2025. posljedica je čimbenika prihoda i rashoda. Očekuje se da će na prihode negativno utjecati smanjenje prihoda od poreza na dohodak zbog reforme sustava poreza na dohodak te smanjenje prihoda od imovine, prvenstveno zbog normalizacije profitabilnosti poduzeća u državnom vlasništvu u energetskom sektoru i sektoru šumarstva, što je posljedica nižih cijena energije. Na strani rashoda rast naknada zaposlenicima, plaćanja kamata i socijalnih transfera glavni su čimbenici koji su doveli do povećanja deficita. Prema izračunima Komisije ta kretanja odgovaraju rastu neto rashoda od 5,7 % u 2025. Prema Komisijinim procjenama predviđa se da će smjer fiskalne politike, koji uključuje rashode financirane na nacionalnoj razini i na razini EU-a, u 2025. biti ekspanzivan, za 1,1 % BDP-a. Predviđa se da će do kraja 2025. doći do povećanja udjela duga opće države u BDP-u na 48,6 %. Povećanje udjela duga u BDP-u u 2025. uglavnom je rezultat prilagodbi stanja i tokova i predviđenog primarnog deficita.

(16) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. očekuje se da će se u 2025. bespovratnom potporom (bespovratnim sredstvima) iz Mehanizma za oporavak i otpornost financirati rashodi opće države u iznosu od 1,8 % BDP-a, u odnosu na 0,9 % BDP-a u 2024. Rashodi financirani bespovratnom potporom iz Mehanizma za oporavak i otpornost omogućavaju visokokvalitetna ulaganja i reforme za povećanje produktivnosti bez izravnog učinka na saldo i dug opće države Latvije.

(17) Rashodi opće države za obranu u Latviji iznosili su 2,5 % BDP-a u 2021., 2,4 % BDP-a u 2022. i 3,1 % BDP-a u 2023. ([16]) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će rashodi za obranu iznositi 3,0 % BDP-a u 2024. i 3,3 % BDP-a u 2025. To odgovara povećanju od 0,8 postotnih bodova BDP-a u odnosu na 2021. Latvija

([12]) Eurostat – Euro Indicators (Pokazatelji za europodručje), 22.4.2025.

([13]) Komisija određene mjere na strani prihoda ne klasificira kao diskrecijske fiskalne mjere, npr. dodatne isplate dividendi državnih dioničkih društava i sekundarne učinke na porezne prihode. Sekundarni učinak na prihode nije diskrecijska fiskalna mjera, nego je u Komisijinoj prognozi uzet u obzir u okviru makroekonomskih učinaka. Dodatne isplate dividendi državnih dioničkih društava također su uzete u obzir u Komisijinoj prognozi, ali se ne tretiraju kao diskrecijske fiskalne mjere jer ne uključuju promjene u „uobičajenoj" politici dividendi, npr. prilagodbe omjera isplate dividendi.

([14]) Smjer fiskalne politike definira se kao godišnja promjena odnosnog stanja proračuna opće države. Cilj mu je procijeniti ekonomski impuls koji proizlazi iz fiskalnih politika, onih koje financira država i onih koje se financiraju iz proračuna EU-a. Smjer fiskalne politike mjeri se kao razlika između (i) srednjoročnog potencijalnog rasta i (ii) promjene primarnih rashoda bez diskrecijskih mjera na strani prihoda te uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratnim sredstvima) iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova Unije.

([15]) Izvješće Komisije pripremljeno u skladu s člankom 126. stavkom 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, 4.6.2025., COM (2025) 615 final.

([16]) Eurostat, državni rashodi prema klasifikaciji funkcija države (COFOG). Zbog metodoloških razlika između definicija COFOG-a i NATO-a rashodi koji se temelje na definiciji COFOG-a mogu se razlikovati od izdataka utemeljenih na definiciji NATO-a.

procjenjuje da su rashodi za obranu iznosili 3,0 % BDP-a u 2024. i da će iznositi 3,3 % BDP-a u 2025. Razdoblje aktivacije nacionalne klauzule o odstupanju (2025. – 2028.) Latviji omogućuje da ponovno odredi prioritete državnih rashoda ili poveća državne prihode tako da trajno povećanje rashoda za obranu ne ugrozi fiskalnu održivost u srednjoročnom razdoblju.

(18) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će se neto rashodi u Latviji povećati za 5,7 % u 2025. i kumulativno za 10,4 % u 2024. i 2025. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će rast neto rashoda Latvije u 2025. biti manji od preporučene maksimalne stope rasta, na godišnjoj razini i razmatraju li se 2024. i 2025. zajedno.

(19) U godišnjem izvješću o napretku predviđa se smanjenje deficita opće države na 3,0 % BDP-a u 2026. i povećanje udjela duga opće države u BDP-u na 49,5 % do kraja 2026. Nakon 2026., u godišnjem izvješću o napretku predviđa se da će se deficit opće države povećati na 3,2 % BDP-a u 2027. i smanjiti na 2,3 % BDP-a u 2029. Osim toga, predviđa se da će se udio duga opće države u BDP-u nakon 2026. povećati na 52,8 % u 2027. i postupno smanjiti na 51,3 % u 2029. Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će državni deficit ostati na 3,1 % BDP-a u 2026. Ta kretanja odgovaraju rastu neto rashoda od 4,4 % u 2026. Prema Komisijinim procjenama predviđa se da će smjer fiskalne politike, koji uključuje rashode financirane na nacionalnoj razini i na razini EU-a, u 2026. biti ekspanzivan, za 0,3 % BDP-a. Komisija predviđa da će se do kraja 2026. udio duga opće države u BDP-u povećati na 49,3 %. Povećanje udjela duga u BDP-u u 2026. uglavnom je posljedica predviđenog primarnog deficita.

Ključni izazovi u području politika

(20) Porezni prihodi Latvije i dalje su ispod prosjeka EU-a i iznosili su 32,9 % BDP-a u 2023., u odnosu na prosjek EU-a od 39,0 %. Porezi na rad i potrošnju glavni su izvori prihoda Latvije, a porezi na kapital, uključujući porez na dobit, porez na dohodak od kapitala i porezi na imovinu, predstavljaju relativno nizak udio u ukupnim poreznim prihodima i BDP-u u usporedbi s drugim državama članicama. Iako ta relativna ukupna razlika u poreznim prihodima možda nije problem sama po sebi, pitanje novih strukturnih izvora financiranja postaje relevantno u kontekstu sve većih srednjoročnih pritisaka na javne financije, među ostalim: i. obveza vlade da znatno ojača unutarnju i vanjsku sigurnost, (ii) znatnih potreba za financiranjem u cilju poboljšanja javnih usluga, posebno zdravstvene zaštite i socijalne skrbi i (iii) provedbe velikih infrastrukturnih projekata koje sufinancira EU (npr. Rail Baltica).

(21) Iako se poreznom reformom koja je stupila na snagu u siječnju 2025. odgovorilo na neke aspekte povezane s oporezivanjem kapitala, procijenjeni fiskalni učinak na prihode od poreza na kapital prilično je neznatan i iznosi manje od 0,1 % BDP-a u 2025. i u 2026. Istodobno, unatoč svojoj obvezi prelaska na nove vrijednosti zemljišta i nekretnina za oporezivanje imovine od 2026., vlada planira ograničene dobitke u smislu fiskalnog prostora i uglavnom namjerava stabilizirati prihode od poreza na promet nekretnina na razini blizu povijesnog prosjeka.

(22) Prema anketama provedenima među vlasnicima i direktorima poduzeća, u 2023. siva ekonomija bila je 3,6 postotnih bodova manja nego 2022., što je prvo smanjenje od 2019. Siva ekonomija nastavila se smanjivati 2024. te je dosegnula 21,4 % BDP-a, što je 1,5 postotnih bodova manje u odnosu na 2023. Iako postoje različiti načini mjerenja opsega sive ekonomije i teško je utvrditi izravnu uzročno-posljedičnu vezu, čini se da je trajni fokus vlade na provedbu mjera politike za formaliziranje gospodarske aktivnosti smanjio toleranciju poduzeća prema sivoj ekonomiji i spremnost da u njoj sudjeluju. Istodobno, zbog zabilježenih pozitivnih kretanja u smanjenju sive ekonomije potrebno je kontinuirano ulagati napore u provedbu postojećih akcijskih planova.

(23) Iako je cilj godišnjih revizija potrošnje bilo povećanje učinkovitosti javne potrošnje, sadašnja je praksa takva da se većina ušteda (oko 0,3 % BDP-a godišnje) vraća sektorskim ministarstvima uključenima u proces revizije. Umjesto toga trebalo bi razmotriti preusmjeravanje tih financijskih sredstava u ograničen broj prioritetnih područja kao što su obrana, zdravstvena zaštita i socijalna zaštita.

(24) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.2. iz Priloga V. toj uredbi plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno nadopunjuju i koje treba provesti do 2026. Očekuje se da će doprinijeti djelotvornom svladavanju svih ili znatnog dijela izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju. U tom kratkom roku dovršetak djelotvorne provedbe plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU, ključan je za poticanje dugoročne konkurentnosti Latvije zelenom i digitalnom tranzicijom, uz istodobno osiguravanje socijalne pravednosti. U komunikaciji Komisije naslovljenoj „NextGenerationEU – put do 2026.", donesenoj 4. lipnja 2025., pojašnjava se primjenjivi vremenski okvir za kraj Mehanizma i državama članicama daju se smjernice za maksimalno pojačanje provedbe do 31. kolovoza 2026., među ostalim o tome kako dodatno pojednostavniti planove za oporavak i otpornost, utvrđuju se ključne opcije koje treba razmotriti pri njihovoj reviziji i naglašava se važnost pažljivog zajedničkog planiranja podnošenja posljednjih zahtjeva za plaćanje 2026. Latvija je već ostvarila napredak u provedbi reformi i ulaganja iz svojeg plana za oporavak i otpornost. Kako bi se obveze iz plana za oporavak i otpornost ispunile do kolovoza 2026., ključno je da Latvija ubrza provedbu reformi i ulaganja tako što će odgovoriti na relevantne izazove. Latvija bi jačanjem administrativnih kapaciteta i poboljšanjem provedbenih strategija mogla ublažiti kašnjenja i administrativne prepreke. Građevinski projekti koje financira EU izloženi su riziku od kašnjenja u provedbi zbog preopterećenog kapaciteta građevinskog sektora uzrokovanog velikom potražnjom, regulatornim opterećenjem i vanjskim čimbenicima. Sustavno uključivanje lokalnih i regionalnih tijela, socijalnih partnera, civilnog društva i drugih relevantnih dionika i dalje je ključno kako bi se osigurala opća odgovornost za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost.

(25) Latvija je ubrzala provedbu programa kohezijske politike, koja obuhvaća potporu iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR), Fonda za pravednu tranziciju (FPT), Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) i Kohezijskog fonda (KF). Važno je nastaviti ulagati napore u brzu provedbu tih programa i maksimalno povećati njihov učinak na terenu. Latvija u okviru svojih programa kohezijske politike već poduzima mjere za poticanje konkurentnosti i rasta, jačajući pritom socijalnu koheziju. Latvija se istodobno i dalje suočava s izazovima, među ostalim onima povezanima s gospodarskom i socijalnom otpornosti, uključujući siromaštvo i socijalnu isključenost, socijalno stanovanje, integraciju skupina u nepovoljnom položaju na tržište rada, kao i ponudu obrazovanja, energetsku tranziciju i regionalnu konkurentnost, pogotovo u istočnim pograničnim regijama. U skladu s člankom 18. Uredbe (EU) 2021/1060 Latvija je u okviru preispitivanja programâ kohezijske politike u sredini programskog razdoblja dužna preispitati svaki program, uzimajući u obzir, među ostalim, izazove utvrđene u preporukama za pojedinu zemlju iz 2024. U Komisijinu prijedlogu donesenom 1. travnja 2025. ([17]) rok za dostavu procjene o ishodu preispitivanja u sredini programskog razdoblja za svaki program produljuje se nakon 31. ožujka 2025. Ujedno se osigurava fleksibilnost kako bi se ubrzali provedba programa i poticaji za države članice da dodijele sredstva kohezijske politike za pet strateških prioritetnih područja u Uniji, odnosno konkurentnost u područjima strateških tehnologija, obranu, stanovanje, otpornost vodoopskrbe i energetsku tranziciju, zadržavajući pritom fokus na osobama u najranjivijim situacijama kada su posrijedi programi fonda ESF+.

(26) Platforma za strateške tehnologije za Europu (STEP) pruža priliku za ulaganja u ključne strateške prioritete EU-a jačanjem konkurentnosti EU-a. STEP koristi sredstva iz 11 postojećih fondova EU-a. Države članice mogu doprinositi i programu InvestEU potporom ulaganjima u prioritetna područja. Latvija bi te inicijative mogla optimalno iskoristiti kako bi poduprla razvoj ili proizvodnju ključnih tehnologija, što uključuje čiste i resursno učinkovite tehnologije.

(27) Uz gospodarske i socijalne izazove na koje se odgovara planom za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova EU-a, Latvija bi trebala učinkovito odgovoriti na preostale izazove koji se odnose na poslovno okruženje, pristup financiranju, istraživanja i inovacije, energiju iz obnovljivih izvora, energetsku učinkovitost, održivi promet, upravljanje resursima, nedostatak radne snage i vještina, socijalnu zaštitu, zdravstvenu zaštitu i stanovanje.

(28) Kako je navedeno u Kompasu konkurentnosti, sve institucije EU-a te nacionalne i lokalne institucije moraju uložiti velike napore u izradu jednostavnijih pravila i ubrzavanje administrativnih postupaka. Komisija je postavila ambiciozne ciljeve za smanjenje administrativnog opterećenja: za najmanje 25 % i najmanje 35 % za MSP-ove. Izradila je i nove alate za postizanje tih ciljeva, što uključuje testiranje otpornosti propisa EU-a na stres i intenzivniji dijalog s dionicima. Kako bi se te ambicije ostvarile, i Latvija treba poduzeti mjere. 47 % poduzetnika smatra da složenost administrativnih postupaka predstavlja problem za poslovanje njihova poduzeća u Latviji ([18]). Regulatorni

([17]) Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o izmjeni uredaba (EU) 2021/1058 i (EU) 2021/1056 u pogledu posebnih mjera za svladavanje strateških izazova u kontekstu preispitivanja u sredini programskog razdoblja – COM (2025) 123 final.

([18]) *„Businesses" attitudes towards corruption in the EU* (Stavovi poduzeća prema korupciji u EU-u), izvješće Flash Eurobarometra (travanj 2024.).

okvir Latvije prepreka je ulaganjima, primjerice zbog pretjerano složenog sustava izdavanja dozvola. Ta su pitanja posebno opterećujuća u sektorima kao što je razvoj nekretnina i naglašavaju potrebu za reformama u cilju poboljšanja poslovnog okruženja. Pojednostavnjenje i racionalizacija administrativnih postupaka ključni su za poticanje gospodarskog rasta i konkurentnosti, u skladu sa širim inicijativama koje podupire EU. Time bi se moglo povećati i povjerenje javnosti u utemeljene vladine odluke, doprinijeti smanjenju sive ekonomije i tako potaknuti održivi gospodarski napredak.

(29) Latvijska poduzeća tradicionalne izvore vanjskog financiranja, kao što su bankovni zajmovi i tržište kapitala, koriste rjeđe od poduzeća u većini drugih država članica EU-a. Tržišne kamatne stope visoke su, a zahtjevi za kolateral strogi, osobito u korporativnom sektoru, uključujući mala i srednja poduzeća. To ugrožava kapacitet poduzeća za širenje i predstavlja rizik za mogućnosti ulaganja u područjima od strateške važnosti, kao što su zelena tranzicija, komercijalizacija inovacija i projekti regionalnog razvoja. Istočnoj pograničnoj regiji Latvije treba posvetiti posebnu pozornost i pojačano ulagati u jačanje njezine društvene i gospodarske otpornosti. Poticanjem tržišnog natjecanja u bankarskom sektoru i promicanjem programa javnog kreditiranja i jamstava kako bi se olakšala ulaganja u područjima od strateške važnosti mogao bi se poboljšati pristup financiranju.

(30) Latvijska privatna ulaganja u istraživanje i inovacije kao postotak BDP-a među najnižima su u EU-u. Poduzeća u Latviji zapošljavaju manje istraživača nego poduzeća u sličnim zemljama. Vrednovanje istraživačkih aktivnosti i suradnja privatnih poduzeća i akademske zajednice ograničeni su. Latvijska vlada već je provela nekoliko važnih koraka za reformu akademskog sustava. Primjerice, zahtjev za poznavanje latvijskog jezika ublažen je za više akademskih položaja, što latvijskim sveučilištima pruža više mogućnosti za privlačenje talentiranih stranaca. Latvija trenutačno provodi reformu svojeg sustava istraživanja i inovacija kako bi poboljšala razvoj i zadržavanje talenata, među ostalim povećanjem plaća studenata na doktorskom studiju. Uspješna provedba tih reformi, kao i povećanje financiranja akademskih istraživanja mogli bi povećati ponudu osposobljenih istraživača poduzećima. Osim toga, Latvija bi trebala poticati suradnju između poduzeća i akademske zajednice i mogla bi razmotriti izravne poticaje za istraživanje i razvoj za poduzeća, npr. nabavu inovativnih rješenja.

(31) U Latviji je u 2024. 74 % električne energije proizvedeno iz obnovljivih izvora energije, a od toga se 51 % odnosi na hidroenergiju. Međutim, udjeli solarne energije (8 %) i energije vjetra (4 %) u proizvodnji energije i dalje su bili znatno niži nego u Litvi i Estoniji te ispod prosjeka EU-a. Ima prostora za dodatnu diversifikaciju kombinacije obnovljivih izvora energije iskorištavanjem energije vjetra i solarne energija i povećanjem proizvodnje energije iz tih izvora. U okviru nacionalnog plana za oporavak i otpornost već su planirane određene ograničene mjere, ali potrebni su dodatni napori kako bi se ubrzali i pojednostavnili postupci izdavanja dozvola za nove projekte solarne energije i energije vjetra. Latvija bi trebala poduzeti i dodatne mjere za promicanje fleksibilnosti potražnje, npr. poticanje skladištenja energije u vlasništvu krajnjih potrošača i sudjelovanja u distribuiranim izvorima energije te uslugama uravnoteženja i fleksibilnosti. Uz to, trebala bi jasno definirati uloge određenih sudionika na tržištu energije, kao što su agregatori potražnje malog opsega. Osim toga, zahtjevi za dozvole za priključenje na mrežu za postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora znatno premašuju raspoloživi kapacitet elektroenergetske mreže, zbog čega je izdavanje novih dozvola prekinuto od srpnja 2023. Unatoč određenim pozitivnim zakonodavnim promjenama u 2025., ima prostora za daljnje regulatorne mjere za poboljšanje upravljanja listama čekanja za mreže.

(32) Sektor zgrada i prometni sektor ključni su i iz energetske i klimatske perspektive. Iako su znatni programi energetske učinkovitosti u tijeku ili se planiraju, i dalje previše ovise o javnim sredstvima, većinom onim EU-a. Latvija bi mogla imati koristi od povećanja obnove svojeg prilično starog fonda zgrada: (i) privlačenjem dodatnog privatnog financiranja, (ii) davanjem prednosti financijskim instrumentima i mogućnostima za smanjenje rizika u odnosu na programe energetske učinkovitosti koji se temelje na bespovratnim sredstvima i (iii) podupiranjem razvoja sektora energetskih usluga kao ključnog pokretača tržišta za ulaganja u energetsku učinkovitost. U prometnom sektoru, koji se i dalje u velikoj mjeri oslanja na naftne proizvode, također je znatan potencijal za daljnju elektrifikaciju i opću dekarbonizaciju. Unatoč nekim pozitivnim mjerama, uvedenima ili planiranima, Latvija bi mogla učiniti više za promicanje uvođenja električnih vozila te proizvodnju i uvođenje obnovljivih i niskougljičnih goriva za javni i privatni prijevoz. Istodobno bi bila korisna i dodatna ulaganja u proširenje mreže za punjenje. Osim toga, izvan sektora zgrada i prometnog sektora, s obzirom na visok i sve veći udio obnovljivih izvora energije u nacionalnoj kombinaciji izvora, promicanje daljnje elektrifikacije moglo bi biti učinkovita strategija za smanjenje ukupnog intenziteta ugljika i povećanje energetske sigurnosti.

(33) Latvija treba ubrzati svoj napredak prema kružnom gospodarstvu kako bi se ostvarili ciljevi kružnog gospodarstva na razini EU-a. Pokazatelji održivog gospodarskog rasta zemlje zaostaju za prosjekom EU-a, a njezin materijalni otisak i dalje se povećava. Iako je Latvija poboljšala svoj sustav gospodarenja otpadom, i dalje više od pola svojeg komunalnog otpada odlaže na odlagalištima i postoji rizik da neće ostvariti cilj za 2025. za recikliranje komunalnog otpada.

(34) Manjak radne snage i vještina i dalje opterećuje gospodarski rast i usporava tranziciju na inovativno, digitalno i zeleno gospodarstvo. Starenje stanovništva uzrok je smanjenja radne snage i zabilježene su visoke stope slobodnih radnih mjesta u ključnim sektorima kao što su građevinarstvo, proizvodnja, izolacija, šumarstvo i zdravstvo. Dugoročne prognoze pokazuju da će u narednim desetljećima taj manjak biti još veći. Poboljšani radni uvjeti mogli bi pomoći u privlačenju i zadržavanju kvalificiranih radnika, među ostalim u sektorima kao što su zdravstvena i socijalna zaštita. Nizak udio osoba s diplomom u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM) i manjak istraživača u tim područjima jedna je od glavnih prepreka jačanju istraživačkog i inovacijskog kapaciteta Latvije, posebno u privatnom sektoru. Latvija radi na izradi održivog okvira za obrazovanje odraslih; ipak, sudjelovanje odraslih u obrazovanju i uključivanje nezaposlenih osoba i osoba izloženih riziku od nezaposlenosti u mjere politike za pronalaženje zaposlenja ili ostanak na radnom mjestu niži su od prosjeka EU-a. Relativno niska i sve slabija razina digitalnih kompetencija također predstavlja znatan rizik za produktivnost. Kako bi se iskoristila neiskorištena ponuda radne snage, mjere usavršavanja i prekvalifikacije mogle bi biti usmjerenije, među ostalim za niskokvalificirane osobe i sve regije. Suradnja s poslodavcima mogla bi se pojačati povećanjem primjene programa učenja kroz rad te osposobljavanjem zaposlenika koje vodi i financira poslodavac kako bi se poboljšale vještine radnika.

(35) Latvija se i dalje suočava s kontinuirano visokim razinama nejednakosti i znatnim rizikom od siromaštva i socijalne isključenosti, što posebno utječe na starije osobe. Rashodi za socijalnu zaštitu u odnosu na BDP su niski i smanjili su se s 14,0 % u 2022. na 13,5 % u 2023., dok je učinak socijalnih transfera osim mirovina u ublažavanju dohodovne nejednakosti i dalje među jednim od najnižih u EU-u. Osim toga, osiguravanje odgovarajuće potpore dohotku za starije osobe i dalje je ključan izazov. Shodno tome, sustav socijalne zaštite ne uspijeva pomoći znatnom dijelu stanovništva u izlasku iz siromaštva ili socijalne isključenosti. Osim toga, znatne socioekonomske razlike među regijama utječu na pružanje socijalnih usluga u općinama unatoč uvođenju minimalne košarice socijalnih usluga. Naposljetku, javna potrošnja na dugotrajnu skrb i kućnu njegu i dalje je nedostatna s obzirom na demografske trendove.

(36) Niska javna potrošnja za zdravstvenu zaštitu i nezdrave navike glavni su razlozi za slabe zdravstvene ishode stanovništva Latvije. Pristup javno financiranoj zdravstvenoj zaštiti u Latviji ograničen je zbog ograničenog opsega paketa državnih naknada, a posljedica su visoka izravna plaćanja za zdravstvenu zaštitu. Taj financijski teret neproporcionalno utječe na kućanstva s niskim prihodima. Zbog toga Latvija ima jednu od najviših stopa samoprijavljenih neispunjenih potreba za zdravstvenom skrbi. Osim toga, Latvija se suočava s nedostatkom radne snage, posebno medicinskih sestara, što dodatno ugrožava pružanje zdravstvenih usluga. Vlada je predložila nacrt zakona za reformu financiranja zdravstvene zaštite; međutim, u prijedlogu se ne obvezuje na veći udio u BDP-u za taj sektor.

(37) Prisutan je manjak kvalitetnog priuštivog stanovanja, uglavnom zbog niskih ulaganja u stanovanje. Nedostatak stambenih nekretnina ugrožava mobilnost radne snage i socijalnu uključenost. Osim toga, postojeći stambeni fond loše je kvalitete, posebno u pogledu energetske učinkovitosti, što stavlja financijski pritisak na kućanstva zbog povećanja troškova energije.

(38) Imajući u vidu blisku međusobnu povezanost gospodarstava država članica europodručja i njihov zajednički doprinos funkcioniranju ekonomske i monetarne unije, Vijeće je u 2025. državama članicama europodručja preporučilo da poduzmu djelovanje, među ostalim u okviru svojih planova za oporavak i otpornost, u cilju provedbe Preporuke o ekonomskoj politici europodručja 2025. Kad je riječ o Latviji, preporuke br. 2, 3, 4 i 5 doprinose provedbi prve preporuke za europodručje o konkurentnosti, preporuke br. 4 i 5 doprinose provedbi druge preporuke za europodručje o otpornosti, a preporuka br. 1 doprinosi provedbi treće preporuke za europodručje o makroekonomskoj i financijskoj stabilnosti iz Preporuke za 2025.,

PREPORUČUJE da Latvija u 2025. i 2026. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Povećati ukupnu potrošnju za obranu i sigurnost i povećati pripravnost, osiguravajući pritom održivost duga u skladu sa zaključcima Europskog vijeća od 6. ožujka 2025. Pridržavati se maksimalnih stopa rasta neto rashoda koje je Vijeće preporučilo 21. siječnja 2025. i pritom iskoristiti mogućnost povećanja rashoda za obranu na temelju nacionalne klauzule o odstupanju. Prilagoditi javne financije za ispunjavanje sve većih potreba za strukturnom potrošnjom, među ostalim za obranu, zdravstvenu i socijalnu zaštitu, npr. proširenjem oporezivanja na izvore koji su manje štetni za rast, preusmjeravanjem neformalnih ili neprijavljenih djelatnosti u formalno gospodarstvo i preusmjeravanjem rashoda na prioritetna područja na temelju revizija potrošnje.

2. Imajući u vidu primjenjive rokove za pravodoban dovršetak reformi i ulaganja na temelju Uredbe (EU) 2021/241, ubrzati provedbu plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU. Ubrzati provedbu programâ kohezijske politike (EFRR, FPT, ESF+, KF) na temelju, ovisno o slučaju, mogućnosti koje nudi preispitivanje u sredini programskog razdoblja. Optimalno iskoristiti instrumente EU-a, među ostalim mogućnosti koje nude program InvestEU i Platforma za strateške tehnologije za Europu, radi povećanja konkurentnosti.

3. Pojednostavniti propise, poboljšati regulatorne alate i smanjiti administrativno opterećenje poduzeća. Poboljšati pristup financiranju za mala i srednja poduzeća, među ostalim poticanjem tržišnog natjecanja na financijskim tržištima i promicanjem programa javnog kreditiranja i jamstava kako bi se olakšala ulaganja od strateške važnosti, osobito u području zelene tranzicije, širenja i komercijalizacije inovacija te regionalnog razvoja. Olakšati privatna ulaganja u istraživanje i inovacije, među ostalim nastavkom daljnjih reformi sustava visokog obrazovanja kako bi se ojačala suradnja između poduzeća i akademske zajednice.

4. Smanjiti ovisnost o fosilnim gorivima i povećati energetsku sigurnost ubrzavanjem uvođenja energije iz obnovljivih izvora, posebno energije vjetra i solarne energije. Poboljšati postupke izdavanja dozvola i upravljanje listama čekanja za elektroenergetsku mrežu te promicati skladištenje energije, upravljanje potrošnjom i rješenja za fleksibilnost utemeljena na tržištu. Smanjiti potrošnju primarne energije i krajnju potrošnju energije i intenzitet ugljika jačanjem mjera energetske učinkovitosti, posebno u sektoru zgrada, i promicanjem daljnje elektrifikacije. Ubrzati dekarbonizaciju prometa, posebno cestovnog, promicanjem uvođenja električnih vozila, proizvodnje i distribucije obnovljivih goriva namijenjenih uporabi u prometu i širenja infrastrukture za punjenje. Povećati učinkovitost resursa i prelazak na kružno gospodarstvo s pomoću ekoloških inovacija i praksi održivog upravljanja resursima.

5. Smanjiti nedostatak radne snage i vještina, posebno u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM) i u drugim specijalizacijama potrebnima za zelenu tranziciju, za istraživanje i za digitalizaciju, kao i u sektorima socijalne i zdravstvene zaštite, među ostalim ciljanim usavršavanjem i prekvalifikacijom te poboljšanim radnim uvjetima. Ojačati socijalnu zaštitu radi smanjenja nejednakosti, među ostalim poboljšanjem primjerenosti starosnih mirovina i pristupa kvalitetnim socijalnim uslugama, osobito kućnoj njezi, a istodobno zadržati fiskalnu održivost. Ojačati primjerenost i dostupnost zdravstvenog sustava kako bi se poboljšali zdravstveni ishodi, među ostalim osiguravanjem dodatnih ljudskih i financijskih resursa, proširenjem zakonskog paketa naknada i smanjenjem izravnih plaćanja. Povećati dostupnost i kvalitetu socijalnog i priuštivog energetski učinkovitog stanovanja, među ostalim putem obnove.

Sastavljeno u Bruxellesu 8. srpnja 2025.

Za Vijeće

Predsjednica

S. LOSE